

2. Relatievorming, Intimiteit, Seksualiteit en Seksueel misbruik

Hoe kan je te werk gaan bij het uitwerken van deze beleidsvisies?

Eerste stap: Organiseren van een informatie vergadering over b.v.: "**Relatie en seksualiteit**"

Deze vergadering kan men best organiseren in een samenwerking met: de directie, de beheerraad, het personeel en de gebruikers of hun vertegenwoordigers.

Een algemene visie

Situering

- B.v.: - Ontwikkeling van de totale persoon: dus ook zijn seksualiteit
 - Zijn welzijn bevorderen: je moet er over waken dat het inderdaad goed is voor de betrokkene.
 - Fundamenteel respect: respect voor het anders zijn, anders beleven, respect voor privacy , respect voor vrije keuze.....

Verzamel zoveel mogelijk informatie voor het opstellen van een basistekst uit: basis-, concept- of uitvoeringsteksten van andere instellingen of organisaties (b.v. VMG).

Samenstellen van een Ethische Commissie

Stel deze commissie zo evenwichtig als mogelijk samen:

B.v.: een voorzitter (directeur), 2 opvoeders (sters), 2 beheerraadsleden, 2 vertegenwoordigers van gebruikers.

Bepalen van de inhoudelijke teksten van de visie.

Voorafgaand aan de echte invulling van de definitieve teksten, kan men best in een klein groepje zoveel mogelijk teksten verzamelen. Met deze mensen kan men dan ook een structuur uitwerken voor de:

CONCRETE UITWERKING VAN DE VISIE

Deze kan er bijvoorbeeld als volgt uitzien.

1. Lichamelijke verzorging, omgang en omgangsvormen

1.1. Lichamelijke verzorging

Veel mensen met een verstandelijke handicap kunnen zichzelf niet of maar gedeeltelijk verzorgen en zijn daardoor van anderen afhankelijk.

Cliënten kunnen seksueel getinte gevoelens ervaren door aanraking van medewerkers.

1.2. Omgang en omgangsvormen

1.3. Omgang tussen cliënten en medewerkers

Het is belangrijk dat medewerkers zich realiseren dat zij voor cliënten, ook in hun omgang onderling, een identificatiemodel vormen.

1.4. Omgang tussen cliënten onderling

Medewerkers kunnen cliënten stimuleren om hun gedrag op anderen af te stemmen en ook bij elkaar aanraken rekening te houden met de wensen of de weerstanden van anderen.

1.5. Omgangsregels

De omgangsafspraken die per leef- en activiteitengroep worden vooropgesteld brengen feitelijk gedrag in de openbaarheid en zijn als zodanig meer dan een opsomming van geen verboden.

2. Uitingsvormen van lichaams- en seksualiteits beleving

2.1. Vriendschap en verliefdheid

In de begeleiding van de cliënt moet diens beleving en niet het referentiekader van de medewerker centraal staan.

2.2. Relatievormen

2.3. Masturbatie

2.4. Vrijen

Vrijen is een ruimer begrip dan geslachtsgemeenschap.

2.5. Geslachtsgemeenschap

Geslachtsgemeenschap tussen twee mensen met een verstandelijke handicap stelt ouders en medewerkers voor lastige vragen die niet op te lossen zijn door deze vorm van seksualiteitsbeleving eenvoudig te verbieden of te negeren.

2.6. Specifieke vormen van seksualiteitsbeleving

2.7. Pornografie

2.8. Prostitutie (seksuele dienstverlening)

2.9. Seksueel afwijkend gedrag

Er is sprake van seksueel deviant gedrag, wanneer maatschappelijk aanvaarde grenzen worden overschreden en wanneer seksueel gedrag ten koste gaat van welbevinden van de cliënt en dat van anderen.

3. Voorlichting, preventie, anticonceptie en mogelijke consequenties van seksualiteit

Het behoort tot de verantwoordelijkheid van de instelling om cliënten te begeleiden naar verstandig seksueel gedrag.

3.1. Voorlichting en preventie

3.2. Anticonceptie

3.3. Voorbehoedmiddelen

3.4. Sterilisatie

3.5. Zwangerschap en ouderschap

3.6. preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa)

3.7. Weerbaar maken van mensen met een verstandelijke handicap

BELEIDSVISIE SEKSUEEL MISBRUIK

A. EEN ALGEMENE VISIE

1. Inleiding

1.1. Achtergronden

Het is inmiddels algemeen bekend dat, seksueel misbruik bij mensen met verstandelijke handicap veel meer voorkomt dan vroeger werd gedacht, vaak een zich herhalend traumatisch gebeuren is en meestal pas stopt na ingrijpen van buitenaf.

1.2. Definitie

"Elk seksueel contact dat plaatsvindt met verstandelijk gehandicapten tegen hun wil of in een relatie die gekenmerkt is door afhankelijkheid en machtsongelijkheid, ook wanneer er geen sprake is geweest van dwang of als de cliënt zelf zegt het te hebben gewild."

2. Protocol

2.1. Voorkomen van seksueel misbruik

Seksualiteit van mensen met een handicap, laat staan seksueel misbruik van hen, is nog al te vaak een taboe.

B. CONCRETE UITWERKING VISIE

1. Protocol seksueel misbruik; De verdachte is een cliënt

- 1.1. Signaleren
- 1.2. Meldingsplicht
- 1.3. Stappenplan
- 1.4. Team
- 1.5. Begeleiding en hulpverlening aan het slachtoffer
- 1.6. Begeleiding / behandeling van de verdachte
- 1.7. Rapportage
- 1.8. Omgaan met een ten onrechte gedane beschuldiging
- 1.9. Evaluatie

2. Protocol seksueel misbruik; De verdachte is een medewerker

- 2.1. Signaleren
Voor alle medewerkers binnen de organisatie geldt een meldingsplicht.
- 2.2. Meldingsplicht (*zelfs bij een vermoeden*)
- 2.3. Stappenplan (*welke stappen worden er genomen en in welke volgorde*)
- 2.4. Team
- 2.5. Begeleiding en hulpverlening aan het slachtoffer
- 2.6. Begeleiding en hulpverlening van de ouders
- 2.7. Begeleiding / behandeling van de verdachte
- 2.8. Rapportage
- 2.9. Omgaan met een ten onrechte gedane beschuldiging
- 2.10. Vermoedens blijken juist te zijn
- 2.11. Evaluatie

3. Protocol seksueel misbruik; De verdachte is een extern persoon, al dan niet bekend

- 3.1. Signaleren
- 3.2. Meldingsplicht
- 3.3. Stappenplan
- 3.4. Het Team
- 3.5. Begeleiding en hulp aan het slachtoffer
- 3.6. Begeleiding / behandeling van de verdachte
- 3.7. Rapportage
- 3.8. Omgaan met ten onrechte gedane beschuldiging
- 3.9. Evaluatie

VERANTWOORDELIJKHEDEN EN DESKUNDIGHEDEN

Inleiding

1. Verantwoordelijkheden en deskundigheden binnen de instelling met betrekking tot seksualiteit en seksueel misbruik

- 1.1. Raad van Beheer (*bevoegdheden en beleidsuitvoering*)
- 1.2. Directie (*voortrekkersrol en medeverantwoordelijk*)
- 1.3. Coördinatoren, groepsleiders (*verantwoordelijk voor de uitvoering*)
- 1.4. Team (*individuele begeleiding*)

2. Ouders

- 2.1. Positie van de ouders (gezamenlijke verantwoordelijkheid samen met de Raad van Bestuur)
- 2.2. Ouders en seksuele voorlichting (*het individuele handelings en zorgplan altijd met de ouders bespreken*)

3. Deskundigheidsbevordering

- Bijlage I Signaleren Seksueel misbruik
 Bijlage II Vragenformulier seksueel misbruik
 Bijlage III Evaluatie procedure seksueel misbruik
 Bijlage IV Sociale kaart

ENKELE SLOTBESCHOUWINGEN EN BELANGRIJKE KRACHTLIJNEN DIE MEN IN DE TEKSTEN ZOU MOETEN TERUGVINDEN

1. Een fundamenteel respect voor de gasten:
 - respect voor het anders beleven,
 - respect voor de vrije keuze,
 - respect voor het anders zijn,
 - respect voor de eigen keuzes,
 - respect voor de zelf gestelde grenzen.
2. De teksten moeten een algemene visie weergeven van de instelling

Zorg er voor dat je teksten zo zijn opgesteld, dat er voor elke gast zorg op maat kan geboden worden.

De hulpverlening ook voor deze materie moet steeds deel uitmaken van het individuele handelingsplan.
3. Indien er stappen moeten ondernomen worden om gasten te begeleiden op gebied van relaties en seksualiteit, horen de ouders steeds gecontacteerd te worden.

Een goede hulpverlening maakt alleen kans op slagen als alle partijen het eens zijn over het handelingsplan.
4. Maak iedereen vanaf het begin duidelijk dat omdat je een visie gaat opstellen over dit thema, het niet zo is dat plots "alle" gasten moeten worden begeleid op dit gebied.

Men moet wel altijd gepast inspelen op problemen of behoeften die er zijn, en ook oog hebben voor zaken van die aard, die zich in de nabije toekomst kunnen voordoen of verwacht worden.

Serius werken aan relatie en seksualiteit, kan je met de gasten die onze bekommernis uitmaken niet zonder te werken aan vorming van deze gasten.

Aan deze vorming kan je enkele doelstellingen koppelen, b.v.:

- Het begeleiden van mensen in hun ontwikkeling om intimiteit en seksualiteit met anderen, zinvol in hun leven te integreren.
- Hoe leren omgaan met elkaar? Ontwikkeling van waarden en normen.
- Preventie van risico gedrag. Wat mag wel en wat niet. Hoe seksueel misbruik voorkomen?